

Egy hisztéria margójára

Történt, hogy ez a Trianon-kérdés túlélte magát: centenáriummá érett 2020-ra. Amint az várható volt, megérintette a magyarok egy részét. S ami meglepő: megérintett egy szlovákot is, a miniszterelnököt. Aki találkozóra hívott száz egynéhány magyar személyiséget az évforduló kapcsán a pozsonyi várba.

A sajtó titokzatosnak jellemezte a találkozót, mindenki csak találgatta, mi akar ez lenni. Ráadásul kapkodva, az utolsó pillanatban szervezték, magam pénteken, 29-én este 8-kor kaptam kézhez a meghívót, egyeztetésre tehát nem sok idő maradt.

Némi támpontot talán adhat a dolog megítélésénél az oktatásügyi államtitkár, Monika Filipová bejegyzése: „Potešilo ma, že slovenskí občania maďarskej národnosti sú v prvom rade občania Slovenskej republiky.” Vagyis az ifjú hölgyet megörvendeztette, hogy „a magyar nemzetiségű szlovák állampolgárok elsősorban a Szlovák Köztársaság polgárai.” Talán erről beszéltek egymás közt Matovic miniszterelnökkel, amikor a miértet próbálták saját maguk számára megfogalmazni. Mutassuk meg, hogy ők a miéink.

Fel volt adva a lecke a meghívottaknak, három dolgot lehetett csinálni.

Ignorálni a dolgot, nem elmenni – megértem azt a néhány embert, aki így cselekedett. De világos, hogy testületileg elutasítani a meghívást komoly jelzés lett volna.

El lehetett menni, simán jelen lenni vagy szelfizni – ez volt a második lehetőség. A többség ezt választotta, az ő igazukat se kérdőjelezzük meg.

S elmenni és politikusként viselkedni – hiszen mégiscsak a trianoni centenáriumról volt szó -, ez volt a harmadik opció.

A szlovák média kínosan elhallgatta az eseményt. Akik ott voltak a rendezvényen, maguk is érezték, hogy az egész tényleg a miniszterelnök magánakciójának lehet. Magyarán a pár évvel ezelőtti Igor Matovic-i filozófia kiteljesítése, amit a kettős állampolgársághoz való viszonyulás kapcsán fogalmazott meg: magyar miniszterelnök úr, ne lopjátok el a mi magyarjainkat, mi szeretjük őket. 2020-ban, Trianon okán is: ti ide tartoztok, kedves szlovákiai magyarok - értelmezze ezt a mondatot bárki úgy, ahogy akarja.

Miután az MKP bizonyos szinten kapcsolatban van a miniszterelnökkel és a kormány tagjaival, nekünk kellett elsősorban viszonyulnunk a kérdéshez. Berényi József volt az összekötő tiszt, s e téren jó munkát végzett. Megüzentük ugyanis, hogy ünneplésről szó sem lehet, még a megemlékezés kifejezés sem jó. Elfogadtatott: baráti találkozó lett belőle, korrekt módon. Sőt: találkozó a nemzeti összetartozás napja alkalmából. Ezen a ponton bizony Matovic miniszterelnök úr túlment az elvárásainkon: a magyar Országgyűlés törvényére utalt. Azt is megüzentük, ne bántsuk egymást, nehogy el kelljen mennünk: néhányan készen álltunk erre. Nem lett semmi ok rá, érezhető volt, hogy mindenki nagyon vigyáz arra, hogy ne kövessen el hibát. A miniszterelnök is olvasta a szövegét, amelyből vissza-visszacsengett néhány ismerős mondat-javaslatunk. Ne a múlton rágódjunk – pozitív vagy negatív töltettel, inkább a jövő felé tekintsünk. Elfogadtatott, a meghívón található cím is ismerősnek tűnik. Nem lehet ünnepi koccintás sem, az évforduló jellege kizárja ezt. Ez is így történt.

Eddig rendben lenne a dolog. Még viccelődtünk is egymás közt a szakállas történettel: amikor a pasas kiesik a 22. emeletről, zuhan lefelé, s mondja a 15. emeletnél is, meg a nyolcadiknál is: eddig rendben van a dolog...
Csak éppen Trianon századik évfordulója volt. A világ magyarsága emlékezni készült, Budapesten még a tömegközlekedést is leállították egy percre. Nem csak 1920-ban, most is... Mi pedig ott, a pozsonyi várban... Minden ott lévő magyarban volt némi bizonytalanság: mire kell ez az egész? Érezhető volt, hogy a miniszterelnökben is van feszültség: ezt a kézfogásából éreztem, hosszabb ideig tartotta görcsösen a kezem. Mi nem vagyunk-voltunk szorosabb kapcsolatban, néhány dologról itt-ott elbeszélgettünk a múltban. Úgy tudom, másoknak is elmondta, hogy a tavalyi kétszer félórás telefonbeszélgetésünk is hozzájárult ahhoz, hogy végül is koalíciót ajánlott az MKP-nak. Nem az OLaNO listáját, hanem nyílt koalíciót. S előtte tényleg eljött az MKP kongresszusára és ott megtapasztalhatta, hogy van itt egy magyar csapat, amelynek a tartás és a tisztesség nagyon fontos. Amely csapat tíz év alatt sem erodálódott el, s amely végül is tavaly novemberben becsületbeli ügyet csinált abból, hogy a felvidéki magyar homo politicus nevet erkölcsileg megtisztítsa attól a sok humusztól, amelyet Fico és Kalinák magyar csatlósai rálapátoltak. Még azon az áron is, hogy kockáztatja bejutását a parlamentbe. Nos, ezt a momentumot becsülte alá Igor Matovic most, miniszterelnökként. A kongresszusunkon még nevetve mondta nekem (is), hogy ő általában liftnyi ember előtt szónokol, s most látja, milyen egy igazi pártkongresszus. Amelynek résztvevői örömmel fogadták őt, de ott is éreznie kellett: mi vagyunk mi, ő pedig ő. Magyarán: abban (is) különbözünk az OLaNO-tól, hogy itt személyiségek vannak, itt vita van, itt belső küzdelmek is vannak. És itt közös akarat van, elemi elkötelezettség a MI KÖZÖSSÉGÜNK SZOLGÁLATA IRÁNT. Ebben különbözünk minden más párttól Szlovákiában – de ő ezt ott, akkor nem mérte be.
Vissza azonban a keddi találkozóhoz. A legfurcsább számomra az volt, ahogy az internet oroszlánjai, akik naponta háromszor váltják meg a magyar nemzetet a virtuális térben, sorban álltak a miniszterelnök előtt, hogy szelfizhessenek vele. Olyan felvidéki plüsstigris is volt, aki – bár naponta háromszor támad végig mindent és mindenkit, aki MKP-közeli – ott leszelfizett vele, ömlengő lojalitással posztolta a miniszterelnökkel közös képüket, majd másnap a Hatvannégy vármegye legényeivel hangoztatta, hogy vesszen Trianon...
Félreértés ne essék, természetesen mindenkinek joga van az állam vezetőivel közös fotót készíteni, főként, ha az hívja meg őt ilyen találkozóra. De azért megkérdezném: idáig ér a felvidéki magyar tartás? Szelfizni a várban Trianon századik évfordulóján, ez a politikai csúcs? Politikusi önbecsülésünk csúcsa? Mindez abban a Pozsonyban, ahol 1919-ben még sortűz volt, 9 halottal...
Nos, aki konzisztens akar maradni, aki jövő ilyenkor is a tükörbe akar nézni, annak a meghívásra való reagálás okozott némi dilemmát. Megismétlem: igyekeztünk mindent megtenni azért, hogy – ha már a miniszterelnök ezt meg akarta csinálni, akkor a dolog elfogadható szinten megvalósulhasson. De azt is éreztük, hogy a fotózkodás az igazi, tartással bíró magyar elit számára kevés.
Úgy döntöttünk tehát közösen, hogy leírunk néhány pontot, amellyel jelezzük: mi úgy gondoljuk, száz évvel Trianon után sincs minden rendben a kisebbségpolitikával ebben az országban. Persze, lehet most azon agyalni, hogy mit lehetett volna másként, jobban leírni a szövegben, mennyire szellemes a szlovákok 19. századi kérelmét tükörként odaállítani a többség elé egy tompa, rosszakaratú közegben.... De ahogy nézem, a szöveggel egészében nincs gondja senkinek - gondolok arra a pár emberre, aki egyáltalán elolvasta. Azt pedig betegesen

szimptomatikus megnyilvánulásnak tartom, amit a külügyminiszter produkált, hogy nem is látta a levelet, de elítélően nyilatkozott róla... Ez is mutatja, hogy itt nem érdemi reakciókról van szó, hanem szimpla hisztériáról.
Akkor hol a baj? Hallom, hogy az időzítés... meg a módszer...
Nos, a levél eredetije, annak rendje és módja szerint postán ment el a kormányhivatalba. Ám ha nincs egyéb jelzés, a levelet gyorsan, nyomtalanul be lehet dobni egy szemétkosárba. Vagy eltenni a polc legaljára. Ám ha már van egy találkozó, amelyet nem mi kezdeményeztünk, egy komoly évfordulón, abban bizony van politikum. Kell, hogy legyen benne politikum, hiszen az impériumváltásról lenne szó, nemde? Ki venné komolyan a megnyilvánulásunkat pár nappal egy exponált esemény után, ha ott csendben vagyunk, s még csak nem is jelezzük, hogy valamit el szeretnénk mondani? Rendben van, nem a rendezvényen elmondani, de mondjuk egy találkozón, később. De azt ott kell jelezni, a találkozás alkalmával, hogy hiteles legyen a kérés.
Ennyi történt. Semmi botrány nem volt, és egy nappal később, szerdán mindenki azon háborgott, hogy a szlovák sajtó ignorálja a dolgot. Csend volt, jelentéktelen, furcsa találkozónak tűnt az egész utólag is, s megint megkérdezték néhányan, mire volt jó ez az egész...
Mígnem a Pravda egyik nacionalista újságírója csütörtökön felkapta a témát, riadóztatva a szlovák társadalmat, hogy a magyarok autonómiát akarnak. Aki olvasta a szöveget, tudja, hogy ez nem így van, a szövegben több probléma van megjelölve tárgyalási javaslatként. Ám a vörös kakas már ott lobogott a szlovák ház tetején, s mindenki, aki arról mesélt, hogy Szlovákiában már nulla fokon van a magyarellenesség, kapott némi ízelítőt eme állítás igazságfokáról. Még Malíková is megjelent a csatatéren, Slotát pedig szerintem csak azért nem tudták reaktiválni, mert már valószínűleg nincs olyan állapotban, hogy tíz percig meg tudjon állni a lábán...
Nos, a szlovák média hisztérikus reagálása okozta a gondot, ez egyértelmű. Mint annyiszor az elmúlt évtizedekben...
A felvidéki magyarok pedig elkezdtek védekezni, mesélni egymásnak, hogy bizony az MKP az időzítéssel... meg a formával... meg a ... Mondjon nekem valaki egyetlen olyan időpontot az elmúlt száz évből, amikor azt válaszolta volna a (cseh)szlovák fél, hogy ez egy szuper időzítés, menjünk tárgyalni!
Nos, tiszteljük meg az emléknapot és ne kérdezzük meg egymástól, hogy áll össze egy emberi lélekben az, hogy emléktüzeket gyújtok, emlékműveket koszorúzok meg – de ha a nemtetszésnek egy pisszenete jön szlovák oldalról, akkor azonnal azon sajátjaink ellen fordulok, akik ki merték mondani az évfordulón, hogy Szlovákiában nincs minden rendben a magyar ügyek körül, s a miniszterelnöki gesztusok akkor nem lesznek üresek, ha konkrét előrelépések is történnek. Mert ez történt, kedves barátaim, nem kevesebb: a világ 13 millió magyarja közül egyedül az MKP vezetése becsülte meg annyira magát és közösségét, hogy az évfordulón elmondja országa vezetésének, hol vannak a gondjaink. S azt is, hogy készek vagyunk arra, hogy békésen, intelligens módon tárgyaljunk a megoldásokról. Nem szelfizett, nem folytatott üres mosolydiplomáciát: politikailag cselekedett. Akkor, amikor erre lehetősége nyílt, s úgy, ahogyan lehetett. (Most lehet rúgni belénk, s köpködni ránk...)
Ezen a ponton viszont mintha Berényi kollégánk is megingott volna, s elmondta, hogy ő mindent jól csinált, csak ezek a többi MKP-sok... Mert ő akkor nem volt jelen... Kedves Jóska barátom, tisztelem a véleményed, de előbb-utóbb el kell döntened, hogy fontos döntéseknél a tieiddel vagy-e, vagy valahol máshol...
Nos, azt, hogy az MKP vezetése nem követett el kedden komolyabb hibát, a szerdai és a csütörtöki délelőtti csönd mutatja. S hogy ez az egész primitív hercehurca gerjesztett volt, s az

éle a miniszterelnök ellen irányult, mutatják a csütörtök estétől bekövetkezett események. Legyünk jóindulatúak: nem történt más, mint az, hogy a miniszterelnök megijedt a saját árnyékától. S következett az a kaotikus mozgás, amelynek egyéb ügyekben is a tanúi lehettünk a részéről itt-ott.
Egy államférfi azt mondta volna ekkor: igen, kaptam egy levelet, leülök, elolvasom, s megteszem a szükséges lépéseket. Egyébiránt pedig mindenki nyugodjon meg, nem állnak idegen tankok Szlovákia határain.
Nem, ő nem ezt mondta. Köpködésről beszélt, ez nem volt szép, s nem is igaz. Szó nem volt erről részünkről – de ezt is megértem: az MKP lépése tükröt tartott az ő kezdeményezésének értelme elé, s ott ő nem tűnt fel kellemes fényben. Ő bizonyára úgy gondolta, hogy egy olcsó lépéssel megússza ezt az ügyet, de az MKP tükre megmutatta: üres ez a lépés így. Kedves miniszterelnök úr, kedves Igor, nem mi okoztuk a balhét, a szlovák sajtó hajszolt bele téged ebbe. És persze lehet, hogy nem tudatosítottad, hogy magyarokkal van dolgod. Tudod, Rákóczi... meg Thököly, Dobó, Hunyadi...
Azt, hogy a miniszterelnök lelke nincs egyensúlyban, s nem érzi magát győztesnek, két dolog mutatja: mindkettő pozitív. Szerintem bizonyítási kényszerből nyitotta meg személyesen a szlovák-magyar határt: ez méltánylandó. Semmi szükség nem volt rá, de ez is gesztus, konkrét pozitív vonzattal. Én tisztelettel elismerem, hogy a miniszterelnök úr lelkébe egy kicsit beletörött most a magyar téma (az MKP-nak köszönhetően), s pozitívan akar kijönni belőle. Ilyen vonatkozásban még inkább értékelendő az a gesztusa, hogy tegnap a face-oldalán bocsánatot kért a magyaroktól. Ez is egy fontos pozitív lépés előre. (És most itt is csendben maradok, hogy ne legyek ünneprontó: többször kértük a keddi találkozó előtt, hogy tartalmazzon a beszéde 1-2 konkrétumot, legalább egy utalást is a második világháború utáni időszakkal kapcsolatos bocsánatkérésre. Kedden idáig nem jutottunk el, csütörtökön, valószínűleg a folyamat hatására, a kibertérben igen. Ismétlem, méltánylandó, annak ellenére, hogy ő is tudja, egy igazi, hivatalos bocsánatkérésnek parlamenti- vagy kormányhatározat a formája. A face-bejegyzés bármikor kitörölhető...)
Nos, itt tartunk ma. Nem vagyok a memorandum szerzője, csak néhány témát javasoltam bele a szövegezés előtt. Közvetett módon a keddi találkozó előtt is elmondtam magáról a találkozóról is a véleményemet, s lehetőségeim határain belül próbáltam olyan módon hatni, hogy az elviselhető, megvalósítható legyen. És büszke vagyok arra, hogy ott van a memorandumon az aláírásom. Nem tökéletes szöveg, de azt elértük vele, hogy 5 millió szlovák polgár fejébe beültettük: nem vagyunk elégedettek a helyzetünkkel. Eddig nem gondoltam rá, hogy fénymásolatot készítsek róla, de most megteszem. Adok majd belőle az unokáimnak, lássák, hogy a nagyapjuk nem búját meg a sublót mögött érzékeny időkben. S nem üres szövegeket mondogatott Trianon századik évfordulóján sem.
Matovic miniszterelnök úrnak pedig mi mást üzenhetnénk, mint azt, hogy turbulenciák voltak és lesznek is a politikában – ezeken túl kell lépni. Ctený pán predseda vlády, milý Igor, ideme ďalej. Ale prosím vedz: SMK je tvrdý partner, no je korektný a spoľahlivý. Prajem ti veľa pozitívnej energie!
- Köszönöm, ha megosztod. –
Csáky Pál